

Avant exact 100 onns, ils 15 d'avrigl 1912, è sfundrà il pli grond, il pli bel ed il pli maiestus bastiment dal mund ch'era vegnì celebrà sco capodovra da la tecnica e dal progress: la Titanic.

KEYSTONE

La catastrofa da la Titanic – in spievel defurmant da la miseria umana

DA JOHANN ULRICH SCHLEGEL

■ **Quest onn avain nus stui deplorar duas havarias da bastiments impresiunantas en successiun. Mez schaner ha la disgrazia da la Costa Concordia procurà per lingias grossas, la fin da favrer quella da la Costa Allegra.** Senza vulair tiran quests eveniments endament ina da las catastrofas nauticas las pli spectacularas da l'istorgia: il naufragi da la Titanic. Avant exact 100 onns, ils 15 d'avrigl 1912, è sfundrà il pli grond, il pli bel ed il pli maiestus bastiment dal mund ch'era vegnì celebrà sco capodovra da la tecnica e dal progress.

Il prelude da la disgrazia

La Titanic, in palaz d'hotel da set auzadas cun trais plauns sut l'aua, 762 chombras e corridors, stgalas e promenadas d'ina lunghezza da passa set kilometers. Ultra da simpels passagiers en la terza classa, tranter quels savens paupers schanis ch'eran londervi d'emigrar, sa chattavan a bord numerusas persunas ritgas en la segunda ed emprima classa. Cun 1316 passagiers ed in'equipa dad 885 umens n'era il bastiment betg occupà cumpletamain.

Grazia al rampign tecnic da la divisuni dal bastiment en spartidas ermeticas duava vegnir impedi ch'il bastiment s'emplainia e sfundria en cas che las parais externas vegnissan donnegiadas.

Questa circumstanza lascha declarar, abstrahà dals reglaments da la navigaziun valaivels da lezzas uras, ina tschercha negligentscha quai che pertutga l'equipament da la Titanic cun bartgas da salvament. Las 20 bartgas a disposiziun avevan piazza mo per 1178 persunas.

Grondas e pitschnas prestaziuns falladas ubain duas secundas memia tard

Ventg minutas avant mesanotg vesa il guardian piazzà en il chanaster d'observaziun la muntogna da glatsch e dat alarm. Il primuffizier, William Murdoch, dat il cumond: cun tutta forza enavos! Quai è stà il messadi final d'ina retscha da decisiuns falladas che ha definitivamain chaschunà il naufragi da la Titanic. Per sviar la muntogna da glatsch a dretga ubain a sanestra avess el dastgà cumandar «cun tutta forza enavos» mo per ina da las duas elicas dal bastiment, pertge che pir las rotaziuns oppostas dals dus propellers avessan rinforzà l'effect da remblar e permiss la svelta correctura necessaria per passar senza colliun la muntogna da glatsch.

Ma Murdoch n'aveva nagin temp. El aveva tscherni la soluziun fallada. Ed era mo perquai che – in fatg ch'ins ha pudì reconstruir e calcular pli tard – al han mancà

exactamain duas secundas, en las qualas el avess pudì timunar il bastiment sper la muntogna da glatsch ora.

La ramur da la colliun para d'esser stada nungravanta, uschè grotesc sco quai tuna: «in glimar e sragagnar» din ils ins, «in sgarar e sgiazzar» ils auters. La gronda part dals umans a bord dorma però e na senta insumma nagut da l'incap. La mort ha stendi sias griflas tut quietamain or da la stgiraglia da l'Atlantic. Il bastiment era vegnì sgriffà d'ina vart sin circa in terz da sia lunghezza. Tras las sfessas e bottas era entrà aua en il bastiment. Ma quai han vis mo ils stgoadaders.

Suenter ina minuta infinita e talmain preziosa vegnan arretadas las maschinas. Il silenzi abrupt veglia ils emprims passagiers. Els dumondan tge che saja capità e vegnan – quella resposta è vegnida cumprovada tschients giadas – puspè tramessa a letg cun plets quietants. Da mesanotg giascha la Titanic a moda immovibla, illuminada e maiestusa sin il stgir nivel da la mar. Il chapitani, Edward Smith, fa in gir tras la Titanic ensem cun Thomas Andrews, il construider dal bastiment. Enavos sin la passarella fan ils dus umens bilantscha. An-

draws dat la sentenza da mort: La Titanic vegn a far naufragi.

Ussa vegnan ils passagiers tuttina svegliads. Quels en l'emprima classa fig gentilmain. «Tirai en la vesta da nudar! Igl è ina mesira da precauziun.» En la terza classa tuni gia pli nunsfurzadamain, però cler e net: «Viadora cun vos! Curri tuts sin la punt, sche vus na vulais betg najar!», sbragian dus mariners irlandais. E tuttina n'audan tschients da persunas nagut e na vegnan betg svegliads. Els dorman vinavant quietamain.

L'instinct cunter l'onur

Tgi duain esser ils privilegiads dals 1316 passagiers e da l'equipa dad 885 umens che pon prender piazza en las 20 bartgas da salvament construidas mo per 1178 persunas? Tenor l'usanza marinara han dunnas ed uffants precedenza. E tgi suonda sco proxim? Ils umens da l'emprima classa forsa? E quels avant las dunnas da la terza classa?

La dumonda sa mida tras il fatg che per finir vegnan occupadas mo 711 da las plazzas da salvament che stattan a disposiziun. 467 plazzas sin las bartgas restan vidas.

Blers passagiers teman questas bartgas pli fitg che la Titanic ch'als para en cumparegliaziun anc adina d'esser pli segira. N'aud'ins betg a sunar er anc ussa l'orchester? Tut è illuminà e para, cumbain ch'il bastiment penda gia cler e bain d'ina vart, en sasez d'esser segir ed agreabel.

La stagnaziun en la chadaina da las acziuns da salvament nizzegian finalmain er in mez tozzel stgoadaders e siglian en ina bartga mez vida. Els suondan intgins signurs e servients da l'emprima classa sco er in chaun.

I succedan però era scenas cuntrarias. Uffiziers che cumenzan a temair in'occupaziun nuncontrollada da las bartgas sajettan tranter las bartgas da salvament or ed uschia han els protocollà pli tard a New York, «sin las bestias ravgiadas».

Il bastiment stat cun il chau engiu

Fin uss era quest gigant da las mars sfundrà uschè plaun sco ina lantschetta. Ma tuttenina strembla il bist enorm sco tar in teratrembel e cun ina manada fracassanta sa derscha il piz dal bastiment en la profundità ed auza la part davos dal tutfatg or da l'aua.

Tschients e tschients umans cupitgan sbragind or da passa 60 meters en la mar. La rebattida sin l'aua or d'ina tala autezza è sco da crudar sin ina platta da betun. Ella smardeggia il corp.

L'aisa da Carneades

La Titanic glischna ussa sco ina tur en la profundità. Ella svanescha praticamain senza tschitsch. Ina leva unda sa d'ersa en furma d'in rudè e lascha enavos a la surfatscha ils vivs ed ils morts e sur l'unda sa furma in bulieu da fim u da vapur (las perditgas sa cuntradin en quest punct).

In mumentet regia ina quietezza singulara. Lura tuttenina, ina u duas minutas suenter che la Titanic è sparida, resuna en l'immensità d'aua infinita in sbragiz sgarschavel che vegn pli e pli ferm. Ils cloms d'agid, il lamentim da tschients da persunas che nodan en l'aua fradaglia laschan bunamain snarrir ils salvads en las bartgas. L'istoricher american, colonel Archibald Gracie, ina da las persunas spendradas che seseva en ina da las bartgas discurre «dals pli sgarschavels tuns ch'insatgi ha insumma udi ina giada».

En las bartgas hai quel mument anc adina piazza per 467 persunas. A blers dals umans destinads a la mort reusseschi da nudar vi tar las bartgas da salvament. Quai che succeda però ussa surpasa tut las orrurs. La glied en las bartgas pitga cun las palas e cun auters utensils sin ils chaus da las unfrendas; cura che sa stendian mauns desperads or da l'aua per sa regnair vi da las parais da las bartgas, maltracta ella quels cun chalzeradas. Ils salvads en las bartgas dattan uschè da dir anc la davosa a quels sventirads ed als najentan senza far lungas en las undas glazialas. Sco in eco absurd cumenza la glied en las bartgas a sbragir: «Davent, po davent da quels nars ed isterics, els fan cupitgar nossas bartgas ed ans mazzan!»

Ed er en l'aua hai dà nundumbravels duels per ina piazza sin ina chista, sin ina trav u sin altra tocca che nudava en l'aua neraglia.

E qua vegnin nus tar in problem vegliander dals navigaturs. Il filosof antic Carneades ha descrit quel cumbat. Tant la lescha anglosaxona sco quella da l'Europa continentala enconuschan il cas d'urgenza cun exclusiun da la culpa. Il cas extrem deriva da Carneades. Il survivor ha silsuenter – sco quai ch'igl è propi stà il cas – anc adina da sbatter avunda cun l'atgna olma. La miseria umana para dad esser daventada grotesca. Ma quel spievel defurmant n'è betg inventà. El è la pitra realità.

14./15. April 1912 - Untergang der Titanic

Die RMS Titanic war auf ihrer Jungfernfahrt im April 1912 das grösste Schiff der Welt. Auf der Fahrt nach New York war sie nicht ausgebucht. Es befanden sich rund 2200 Menschen an Bord.

RMS Titanic	
Länge	269 m
Breite	28 m
Geschwindigkeit	22 Knoten (41 km/h)
Passagierkapazität	3300
davon 1. Klasse	750
2. Klasse	550
3. Klasse	1100
Besatzung	885

Mannschafts-quartiere Frachträume Schwimmbad Kohle Speisesaal Maschinenraum

Jungfernfahrt in den Tod

- 10. April 1912: Abfahrt aus Southampton
- Ankunft in Cherbourg, um weitere Passagiere und Post aufzunehmen.
- 11. April: Zwischenstation in Queenstown (heute Cobh) und Abfahrt zur Atlantik-Überquerung nach New York
- 14. April, 23:40 (Schiffszeit): Eisberg gesichtet, kurz darauf Kollision an der Steuerbordseite.
- 15. April, 0:15: Notruf gefunkt, Weibortell. Mit sich mit Wasser, Dampfer neigt sich. 0:45: Erstes Rettungsboot zu Wasser gelassen. 2:05: Letztes Rettungsboot im Wasser.
- 2:20: Schiff zerbricht und sinkt. Nur 711 der rund 2200 Menschen an Bord werden gerettet.